

Innspel til Temaplan for breiband og digitalisering 2023-2029

Oppsummering

Innspill

Organisasjon	DigiVestland
Navn	Simen Soltvedt
E-post	simen.soltvedt@bergen.kommune.no

Andre innspill

Høringssvaret er utarbeidet av sekretariatet i DigiVestland på bestilling fra digitaliseringsutvalget Vestland (DuVe), som er en del av styringsstrukturen i DigiVestland. Høringssvaret er behandlet i møte 11.04.2023 og DuVe har gitt sin tilslutning til høringssvaret.

Innledningsvis bør begrepet temaplan beskrives. Temaplan blir i kommunal sektor ofte forklart som en strategisk plan om et spesifikt tema. Forskjellen på en temaplan og en strategi er at en strategi viser hva som er målet og hvilke strategier man har for å nå målene, men ikke hvordan det skal gjøres gjennom tiltak, mens en temaplan er det mest omfattende planverktøyet og skal ha både mål, strategier og tiltak. En typisk temaplan vil inkludere en analyse av dagens situasjon, en beskrivelse av de viktigste utfordringene eller problemene som må håndteres, og en oversikt over konkrete tiltak og aktiviteter som skal gjennomføres for å oppnå planens mål.

Temaplan for breiband og digitalisering er ikke satt inn i kontekst, dvs. hvilke rammer og føringer som er for valg av innsatsområder, mål og målbilder. Prioriteringer for utvikling av digitale tjenester i det offentlige er først nevnt under kapittel 2.2.2 «Lokale tenester». Vestland fylkeskommune, beskrevet i kapittel 2.2.3 «Regionale tenester», må også forholde seg til de samme prioriteringene, og vi anbefaler derfor at styrende dokumenter blir flyttet fra kapittel 2.2.2 til kapittel 1. «Innleiing».

Det går ikke frem i planen hvem som har vært involvert i utvelgelse av satsingsområder, prioriteringer og tilhørende mål. Det går heller ikke frem hvem som er målgruppe for planen. Er temaplanen et internt verktøy for Vestland fylkeskommune, eller er det også tenkt at den skal gi retning og føringer for kommuner og andre regionale aktører innen digitalisering? Vi anbefaler at kommer tydeligere frem i innledningen hva som er Vestland fylkeskommune sin rolle, ansvar og mandat er i forhold til andre regionale og nasjonale aktører.

I 2020 gav landstinget KS en tydeligere rolle og et oppdrag med å samordne digitaliseringsarbeidet i kommunal sektor. Det skjer gjennom utvalg og råd slik som KommIT-rådet, digitaliseringsutvalget, fagrådene, diverse faggrupper, hovedstyret, kommunedirektørutvalget og fylkesdirektørkollegiet og i samarbeid med regionale digitaliseringsnettverk. Både vestlandkommunene og fylkeskommunene er representert i KommIT-rådet. KS skal også ivareta og videreutvikle samordnings- og samstyringsstrukturen for digitalisering og smart bruk av teknologi i kommunal sektor i samarbeid med regionale digitaliseringsnettverk. KS skal være en pådriver for digital kompetanse, utvikling og utbredelse av sammenhengende tjenester og felles kommunale løsninger og komponenter i tett samarbeid med ressurser hos medlemmene og regionale digitaliseringsnettverk.

Regjeringen og KS' sin felles digitaliseringsstrategi «En digital offentlig sektor» definerer felles mål og innsatsområder for digitaliseringsarbeidet frem mot 2025. Hensikten med strategien er å understøtte digital transformasjon i hver enkelt virksomhet, og i offentlig sektor som helhet. I kommunal sektor blir strategien

i hovedsak operasjonalisert gjennom samstyringsstrukturen og de regionale digitaliseringsnettverkene. Kommunene i Vestland fylke har organisert seg i DigiVestland og blant annet etablert faggrupper og nettverk som speiler og samspiller med KS sin sentrale organisering for å sikre at den regionale porteføljen, inkludert prosjekt, tiltak og aktiviteter, bygger på den nasjonale strategien. Det virker derfor litt mot sin hensikt at Vestland fylke skal ha egne satsingsområder og målsetninger utover det som er beskrevet i den nasjonale digitaliseringsstrategien.

Innenfor de ulike tjenesteområdene i kommunal sektor blir det nå utarbeidet veikart, strategier og plan og rammeverk for digitalisering:

- Innen e-helse er det i samstyringsstrukturen og i KS hovedstyre besluttet «Felles plan og rammeverk» som er utgangspunktet for kommunenes e-helse portefølje. Det er bred enighet i kommunesektoren om at digitalisering og smart bruk av teknologi er sentrale virkemidler for å heve pasientsikkerheten, sikre bedre samhandling, få økt kapasitet, og videreutvikle helse- og omsorgstjenesten. Stat og kommune er enige om at sektoren som helhet bør arbeide sammen om de store fremtidige utfordringene. Målet er å skape løsninger i felleskap, og ikke hver for seg. I dette arbeidet har det DigiVestland tatt den regionale koordineringsoppgaven som KS har bedt oss ta, og det jobbes nå med å strukturere dialogen med spesialisthelsetjenesten. Kommunedirektører og kommunalsjefer for helse har en avklart rolle og oppgavefordeling i dette arbeidet.
- Innen teknisk område har KS, i tett samarbeid mellom kommunene og statlige aktører, utarbeidet et veikart for tiltak innen plan-, bygg- og geodata for stat og kommune. Det er utarbeidet et funksjonelt mål bilde og veikartet beskriver prioriterte forbedringsområder. KS jobber nå sammen med medlemmene, digitaliseringsnettverkene og andre samarbeidspartner med å gjennomføre tiltakene.
- Innen oppvekstområdet utarbeides det nå felles digitaliseringsstrategi som blir grunnlag for den videre prosjektporteføljen på dette feltet. Strategi med påfølgende handlingsplaner skal så operasjonaliseres i kommunene via digitaliseringsnettverkene.

Kommunene i Vestland har flere representanter i samstyringsrådene som KS har med de ulike statlige aktørene og departementene f.eks. for opplæring og e-helse. Dette gjør at Samstyringsstrukturen henger sammen fra den enkelte kommune og opp til statlig nivå. Det gir et godt utgangspunkt for å løse oppgaver og utfordringer i felleskap og sikre at kommunal og statlig sektor jobber i takt.

I kapittel 2.1 er status for digital infrastruktur beskrevet på en god måte og gir et godt utgangspunkt for tiltak som gir enda bedre utbygd digital infrastruktur i fylket. Her har Vestland fylkeskommune god kompetanse og støtter kommunene på en god måte. Bedre digital infrastruktur er en forutsetning for å kunne utnytte potensialet som digitalisering legger til rette for. Vi ønsker at konsekvensene ved manglende infrastruktur blir bedre beskrevet, slik at det støtter opp om målsetningene innenfor satsingsområdet. For eksempel vil manglende eller dårlig digital infrastruktur føre til begrensninger i utbredelse og bruk av velferdsteknologi.

Det er bra at temaplanen omtaler viktigheten av beredskap og sikkerhet. Vi savner samtidig at både fysisk og digital beskyttelse av digital infrastruktur får bedre plass, og kunne kanskje vært et hovedmål i seg selv.

DigiVestland mener at personvern ikke omtales i tilstrekkelig grad, og bør gis en nærmere beskrivelse under punktet om digital infrastruktur og digital kompetanse. Det er viktig at det gjøres vurderinger av personvernet ved planer om datasentre og med hensyn til digital sikkerhet. Det er videre helt nødvendig at kommunene og fylkeskommunene, og alle andre virksomheter, har kompetanse om personvern. Dette er en nødvendig del av forutsetning for å gjennomføre og opprettholde digitaliseringen.

Temaplanen fastsetter den strategiske retningen for arbeidet med digital infrastruktur i fylket, og det er positivt at man i dette arbeidet ser på det nasjonale sikkerhetsarbeidet og gjennomførte initiativer. I tillegg pågår det flere initiativer innenfor arbeidet med digital sikkerhet, som det også bør vises til

- Digitaliseringsdirektoratet, Felles sikkerhet i forvaltningen
- KS, Digital robusthet
- Den nasjonale digitaliseringsstrategien En digital offentlig sektor

I temaplanen fremgår det også at tekniske tiltak ikke bidrar til å redusere risikoen for den største trusselen som er den menneskelige faktoren. DigiVestland mener at tekniske tiltak også kan være egnet til å redusere risiko for menneskelig svikt, men at tekniske tiltak sjelden vil være nok alene og fungerer best i kombinasjon med organisatoriske tiltak, herunder ved opplæring av menneskene som skal bruke teknologien.

Innholdet i kapittel 2.2 «Digital samfunnsutvikling- eit situasjonsbilette» opplever vi som preget av valg av mål og prioriteringer i kapittel 3, og gir derfor ikke et korrekt bilde av hvordan situasjonen for digitalisering er i fylket i dag. eHelse er viet stor plass, og andre områder, annet enn lokale og regionale tjenester, er i liten eller ingen grad beskrevet.

I kapittel 2 er satsingsområdene med tilhørende mål, indikatorer, ansvar og finansiering beskrevet. Det samlede utfordringsbildet i kommunal sektor er i liten grad omtalt. Utfordringer som økonomi, demografi, digital robusthet, klima/bærekraft og konkurranse om arbeidskraft bør beskrives og legges til grunn for valg av satsingsområder.

DigiVestland stiller spørsmål om i hvilken grad Vestland fylkeskommune gjennom temaplanen kan pålegge kommunene ansvar for måloppnåing utover det som allerede er regulert i lov, forskrift og nasjonale strategier. Det må presiseres hvilken plan dette egentlig er, og vi anbefaler at planen smales inn og spisses til å gjelde områder som fylkeskommunen har et tydelig ansvar for som regional instans, og egen virksomhet. Mål innenfor satsingsområdene digital infrastruktur, kompetanse og digital innovasjon er derfor naturlig å beskrive i en temaplan fra Vestland fylkeskommune. Dette er satsingsområder der fylkeskommunen har en sentral rolle og er en viktig aktør for å løse utfordringene i regionen. Vi mener dette ikke er tilfelle for satsingsområdet digital samfunnsutvikling, som er overlappende til allerede eksisterende satsingsområder og målsetninger som er beskrevet blant annet i den nasjonale digitaliseringsstrategien. Vi foreslår derfor at satsingsområdet digital samfunnsutvikling tas ut av temaplanen og at fylkeskommunen fokuserer på satsingsområdene digital infrastruktur, kompetanse og digital innovasjon. Som en konsekvens av dette bør også tittelen på temaplanen vurderes.

Med bakgrunn i vår beskrivelse av den sentral samstyringsstrukturen og digi-nettverkene sin rolle i den, vil vi benytte anledningen til å invitere fylkeskommunen til tettere samarbeid på digitaliseringsområdet.

Kommentarer til enkeltkapittel/punkt:

2.2.1

Beskrivelsen av E-helse bør endres, da mye av informasjonen ikke er relevant eller riktig.

Styringsgruppen i E-helse Vestland og Regionalt fag- og prioriteringsutvalg i DigiVestland, vedtok i sine møter 21. og 23. mars 2023, å samordne seg i styringsstrukturen til DigiVestland. Prosjektene i E-helse Vestland blir videreført i regi av DigiVestland. Velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging er ett av totalt fem prioriterte områder innen eHelse nasjonalt. Kommunal sektors ambisjoner på e-helseområdet bør danne grunnlaget for situasjonsbildet som beskrives.

2.2.2

DigiVestland skrives i ett ord.

Punktlisten over utviklingsprosjekt er ikke uttømmende og det bør derfor komme frem at det er eksempler. For alle punktene bør det kunne vises til utviklingsprosjekt.

2.2.3

Er «Digital strategi for Vestland fylkeskommune» et styrende dokument i forhold til temaplanen? Viss så er tilfelle bør det vurderes å nevne strategien i kapittel 1 «Innleiing».

2.2.6

Her bør «Nasjonal strategi for økt digital deltakelse og kompetanse i befolkningen» nevnes. Målet med strategien Digital hele livet er å motvirke digitalt utenforskap og sikre at alle innbyggere som ønsker det kan få det digitale påfyllet som trengs for å kunne bruke digitale verktøy og tjenester som vi i dag er blitt så avhengige av.

2.3

En av kjerneaktivitetene til digitaliseringsnettverk er å styrke den samlede kompetansen i kommunal sektor, samt å dele på nøkkelkompetanse. Dette bør komme frem i dette kapitlet.

2.4

Innholdet i kapitlet svarer ikke på overskriften for kapitlet. I dette kapitlet er det nevnt større internasjonale miljøer for forskning og innovasjon, men digital verdiskapning skjer på alle forvaltningsnivå i kommunal sektor, statlig sektor og privat sektor. Vi anbefaler at tittel på kapitlet endres.

3.2.1

Her bør det pekes mot digitaliseringsstrategien og særlig prioriteringene som gjøres innenfor de ulike tjenesteområdene i samstyingsstrukturen. Under punktet E-helse nevnes E-helse Vestland. Dette prosjektet er nå en del av program for velferdsteknologi, digital samkonsultasjon og digital hjemmeoppfølging i DigiVestland, jfr. kommentar til punkt 2.2.1

3.2.2

Se punkt 2.2.1 om E-helse Vestland

DigiVestland er en sentral aktør innen digital kompetanse i Vestland og bør nevnes under «andre aktører». IT-forum Vest er nevnt som en aktør. Vær klar over at det er to organisasjoner som har det samme navnet: <https://www.itforum-vest.no/> og <https://www.itforumvest.no/>

Under finansiering står det «For e-helse er det eit eige nasjonalt velferdsteknologiprogram fram til og med 2024.» Det bør komme frem hvem som finansierer programmet.

3.3.2

En finansieringskilde er KDD sin engangsstøtte «Tilskudd til økt digital deltakelse og kompetanse». I 2023 var potten på til sammen 8 millioner kroner til kommuner som vil samarbeide om å opprette et lavterskel veiledningstilbud innen grunnleggende digital kompetanse til innbyggerne, med sikte på å etablere det som et langsiktig tilbud.

4.1

Overskriften er «Oppfølging av prioriteringar og tiltak». I kapittel 3 er ikke tiltak blitt brukt som begrep. Det oppleves som uklart hvilke tiltak som er knyttet mot de ulike prioriteringene innenfor hvert av satsingsområdene i kapittel 3. Det er også vanskelig å se sammenheng og avhengigheter mellom mål og prioriteringer.

Ta gjerne kontakt om vårt innspill.